

קונטרס
מנחת אלחנן

טריפות
ועוד מקצת ענינים

חובר כס"ד ע"י
אלחנן שמואל ב"ר צבי גרינבלט
פה עיה"ק ירושלים תובב"ה
שנת "ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשרה טריפה לא תאכלו"

תוכן ענינים

.....	סימן א'
ג	בענין סתימת נקבים דטריפות
.....	סימן ב'
טו	בענין סירכות הריאה
.....	סימן ג'
ל	חשש נתיקת הסרכות
.....	סימן ד'
לג	בענין טריפות בכבד
.....	סימן ה'
לו	בענין טריפות באדם
.....	סימן ו'
לט	בענין יתור הטחול
.....	סימן ז'
מד	בענין חתך בבשר החופה את רוב הכרס
.....	סימן ח'
מח	בדין נחמרו בני מעיים
.....	סימן ט'
נ	בענין שבר בכנף
.....	סימן י'
נז	בדין שבר ברגל עוף בזמנינו
.....	סימן י"א
סד	בוקא דאטמא ושמוטת ירך
.....	סימן י"ב
סט	בענין צומת הגידין
.....	סימן י"ג
פב	טריפות העוף בזמנינו
.....	סימן י"ד
צא	בענין חשש נפולה בזמננו

סימן ט"ו

בענין שתיית חלב בזמננו

כיון שא"א להעמיד בהמה על חזקתה לומר שעכשיו נטרפה, מיהו בסירכות בריאה יש להתיר, כיון שאם היינו בקיאין היה אפשר אולי להתיר, ולכן זה נקרא רק ספק איסור. ויש עוד ספק, שאולי נטרפה אחרי החליבה, והוי ס"ס ומותר.

ולכאורה נראה מדברי תוס' אלו, שכל טריפה אחרת (מלבד סירכות) אסור לאכול את מה שיצא ממנה ולא מעמידים על חזקה, וכל הגבינות אסורות למפרע. וממילא בניד"ד, כל החלב נאסר. ומשמע מזה שדין רוב הוא ידיעה גלובאלית ולא מתייחסים לכל בהמה בנפרד.

אמנם יש לדחות ראייה זו מסוף דברי התוס', שכתב בסירכות שאני, וכן המציאות היום שעיקר ה-20% טריפות הם מחמת סירכות, דע"ז כתבו התוס' דהוי ס"ס ומותר. וכן איתא שם ברמב"ן (יב). שאע"פ שאין חיוב מדינא לבדוק כל ח"י טריפות אפי' כאשר יש אפשרות, כיון שהולכים בתר רוב, בכ"ז נהגו אבותינו לבדוק סירכות הריאה מפני שמצוי בהן טריפות תדיר וכו'. אבל במקום שא"א לבדוק כגון שנאבד וכו', או בגוונא דשחיטת מטוננת ביו"ט

שאלה: לאחרונה התעוררה שאלה, שלכאורה במצב המצוי כיום יש לאסור לשתות חלב. והוא, מפני שידוע לנו שיש כ-20% טריפות בין הפרות, כלומר שבכל כ-5 פרות יש סבירות שאחד מהם טריפה, וכיון שכל היוצא מן הטמא הוא טמא, החלב שמתערב בטמאות או אלפי פרות צ"ל אסור, כיון שבדאי מעורב בו חלב טריפה, ואין שישים בתערובת כנגדו! [ושמענו מווטרנר שב-59 פרות יש 99.99% שאחד מהן טריפה].

ויש לדון בדיון רוב האם הוא דין או "סטטיסטיקה"? כלומר האם מסתכלים על כל פרה ופרה בנפרד, ומכיון שכל אחת ואחת בפני עצמה כשרה, הכל כשר. או שמסתכלים על הכל ביחד "בהסתכלות גלובאלית" (כלל: 41:41), ומכיון שבכל הקבוצה יש בוודאות טריפות, ואין ס' כנגדם, הכל אסור?

יש מי שנוטה לומר (ראש ישיבה א' באנריקה) שרוב מתבסס על סטטיסטיקה, והביא כמה ראיות לדבר. ע' תוס' חולין י"א ע"א וד"ה איתא ספרה אודסה) דאסר גבינות שנעשו ממכה בהמות ואח"כ נמצאת אחת מהן טריפה,

[שחייב לאכול כזית לפני מוציו"ט ואין זמן לבדוק את הריאה] מותר. וה"ה דמותר מטעם זה לאכול חלב וביצים ולא חששים לסירכות. עכת"ד הרמב"ן. טענינן מהכא דאע"פ שסירכות מצויין תדיר, בכ"ז סומכים על רוב לאכול חלב וביצים אא"כ ידוע ריעותא בבהמה זו.

אבל בר"ן (ג. בד"ר) כתב להקל מטעם אחר. דלא אמרינן דבסירכות יש ל"ס כשיטת תוס', אלא אוסר למפרע נמו בשאר הטריפות עד שידע בברור וכו', ושאינו מומין באשה לפי שאין מוזקין מומין מרשות לרשות וכו' הביא את דעת הר"ש דמקיל בזה מכח יוב כיון שרוב כשרות, ולכן יש חזקה שעכשיו נטרפה כמו בכתובות דף י. לגבי בתולים ושם (עה:) לגבי מומין.

ודעת ר' יונה ג"כ להקל בזה משום חזקה דבהייה עומדת, אבל הר"ן ימד בדעת ר' יונה דמיירי רק בשאר טריפות לא בסירכות כנ"ל.

ע' ברא"ש (סי' טז) דסבר כתוס' שיש להתיר רק מטעם ס"ס, ספק שמא י"א כשירה ומה שאנו אוסרים הוא מפני שיש לנו חסרון בבקיאיות, ואת"ל טריפה טמא נטרפה אחרי החליבה. וע"ש שג"א שכתב שאם יש ג' ימים בין החליבה לשחיטה, תולים לקולא, כיון דסריכא לא נעשית בפחות מג"י. [לפי המציאות היום, אע"פ שלוקח כמה טבועות להתפתחות מחלה - בכ"ז מפרדיים אותם מיד, לפני התפתחות סירכות].

וכן נפסק בסי' פ"א (סי' ב), וע"ש בט"ז (סק"ה) בשם הג' שעדי דורה בשם מהרא"י. ועע"ש בדברי חמודות (את מ"ט) שהביא מהרשב"א בתוה"ב, שגבינה מבהמה ידועה אינה בטלה כיון שהיא דבר חשוב אין זה ס' וכו'. וא"ה כתב שאם היה (עד כצ"ל) ס' נגד הטריפה בעדר, בטל אע"פ שלא בדק אותם. וביאר התורת חטאת (סי' ע"ב), דכיון שרוב בהמות בחזקת כשרות הן וחייב ס' הוי רק דרבנן לכן מקילין אא"כ ידוע לנו שהטריפה משובחת בנתינת חלב.

משמע שאפי' כאשר ידוע בוודאות שיש טריפה, אפשר לתלות שיש ס' בלי לבדוק את שאר הבהמות! (ומס"כ משובחת אין לומר כ"ש כשיש 20% טריפות, כיון שחד ידוע במציאות לפנינו חד ולא).

אולם אותם שרצו להחמיר טענו על ראייה זו, דכיון דלא היה שכיח בזמננו יותר מארבע פרות ביחד ממילא לא דיברו על זה עד עכשיו. ועל סברא זו קשה גמ' ונחום עד. וכן מבכורות פרק מעשר בהמה, ורואים שהיה להם קבוצות של י' בהמות ויותר, ופשוט הוא.

אך לכאורה יש לחלק בין הסוגיא הג"ל לגידון וידן. דכשאנו באים לדבר לאסור בהמה, יש לדון אם צריך שתהיה ידיעה מסוימת לפנינו או אפי' ידע כללי מספיק? והנה מלשונות הרמב"ן והרשב"א נ"ר שצ"ל ריעותא בבהמה